

מה יבוקה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש הבית ישראל מגור זצוק"ל, הרה"ק רבי ישראל בן הרבי הקדוש רבי אברהם מרדכי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל, נלב"ע ביום ב' אדר תשל"ז.

פעם הגיע מרן הבית ישראל זצוק"ל לביקור חולים אל כ"ק הרבי מטאלנא זצוק"ל, והרבי מטאלנא סיפר לרבי הבית ישראל שהרופאים טוענים שיש לו בעיה קשה בלב רחמנא ליצלן והוא צריך לשכב במיטה ואסור לו לרדת כלל. תפס מרן הבית ישראל את ידו של הרבי מטאלנא ואמר לו בקול נחרץ: "טאלנער רבי, הרופאים אומרים דברים מדאיגים, בשמים יודעים יותר טוב מהם, ושם אומרים שאין לכם כלום בלב! יש לכם לב טוב ובריא ואין לכם מה לדאוג!". כמובן שהרבי מטאלנא לא שמע עוד בקול הרופאים, הוא ירד מיד מהמיטה ואכן הבריא לגמרי.

סיפור דומה היה אצל הגאון רבי שמואל עהרנפלד גאב"ד מטרסדורף זצ"ל, שהיה פעם בארץ ישראל בחודש אלול, ורצה לחזור לחו"ל לימים נוראים, אולם התפתחה אצלו נפחות ברגל רחמנא ליצלן והוא לא היה יכול ללכת, וגם לו אמרו הרופאים שאסור לו לרדת כלל מהמיטה, ומחוסר ברירה הוא נשאר בארץ הקודש לימים נוראים כשהוא אינו יורד כלל מהמיטה. בהושענא רבה הגיע מרן הבית ישראל לבקרו, ומיד כשנכנס אמר לו הבית ישראל: **"מטרסדורפער רב, גייט אראפ פון בעט! [רד ממטנתך!]. ענה הרב: "געערער רבי, הרי איני יכול לרדת מהמיטה, וגם הרופאים אסרו עלי לזוז..."** אך הבית ישראל חזר שוב כאילו לא שמע: **"מטרסדורפער רב, גייט אראפ פון בעט! שמיני עצרת רגל בפני עצמו"**. כששמע זאת רבי שמואל קם מיד וירד מהמיטה, ועוד באותו יום זכה להיכנס לסוכה ולקיים את מצות ישיבת סוכה.

פעם כשנפגש מרן הרבי הבית ישראל עם הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל י"ח מועצת גדולי התורה, סיפר רבי זלמן לרבי שבנו הגאון רבי ברוך חולה במחלה הנוראה, והתחנן שהרבי יברך אותו לישועה ולרפואה. הרבי הבית ישראל שהיה תמיד מדבר באידיש, ענה לו הפעם בעברית: "יהיה טוב!". החסידים תמחו על התשובה הלא שגרתית, אך אחר כך התברר שרבי ברוך המשיך לחיות עוד ט"ב [17] שנים מאז...

איך הכניס מרן הדברי חיים מצאנז תשוקה לתורה הקדושה

מבטל את הגזירה מעל בני ישראל, הרי בכך הוא מבטל גם את הטוב הגנוז בה?

אלא ודאי שכשהצדיק פועל בתפילותו ומבטל את הגזירה הרעה מישראל, הרי הוא שב ופועל אצל הקב"ה שלא תאבד הטובה ההיא שצריכה לצאת ממנה, והקב"ה נענה לו גם לזה ומביא את הטובה שהיתה צריכה להתגלגל ע"י אותה גזירה רעה.

ובזה הוא פירש את מה שאנו אומרים בתפילה "הראנו ה' חסדך וישעך נתן לנו, קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך". והיינו שאנו מבקשים הראנו ה' חסדך, שהקב"ה יראה לנו את החסדים, שגם אנו נראה אותם בעינינו, והגזירות הרעות יבטלו מאיתנו, אולם מה יהיה עם הטובה הצריכה להתגלגל מהם, על זה אנו ממשיכים וישעך נתן לנו, שהקב"ה יביא לנו גם כן את הישועות, וכן קומה עזרתה לנו, שהקב"ה יעזור לנו ויבטל מאיתנו את הגזירות הרעות, אולם ופדנו למען חסדך, שלא תאבד מאיתנו הטובה האמורה לצמוח מהן.

הרב הדומה למלאך ה'

בבית מדרשו של הגאון הצדיק רבי אלחנן הלפרין זצ"ל בגולדס גרין הגיע איזה רב משולח מארץ ישראל, ורבי אלחנן כיבדו בשבת לדרוש דרשה. פתח אותו רב בדברי הגמרא במסכת מועד קטן [שנלמד השבוע בדף היומי בדף ע"א]: **"אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו"**. ומקשים על כך המפרשים איך שייך לומר אם הרב דומה למלאך ה', וכי מי מאיתנו ראה פעם דמותו של מלאך ה'?

אלא הכוונה היא - המשיך אותו רב - אצל המלאכים נאמר "ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים", רב כזה שהוא נותן רשות לרבנים אחרים לדרוש הרי הוא דומה למלאך ה', וממילא יש לבקש תורה מפיו...

בספר הקדוש ישמח ישראל (בפרשת שלח) עומד גם כן על דברי הגמרא האלו, והוא מפרש שהכוונה שהרב צריך להיות דומה במהותו למלאך, שכשם שמלאך אין לו לעצמו כלום וכל מהותו אינה אלא שליחות, הוא ממלא את תפקידו בשליחותו של בורא עולם והוא גם נקרא על שם שליחותו, כך צריך להיות הרב, שירגיש שהוא מצד עצמו אינו כלום וכל מהותו אינה אלא מילוי שליחותו של בורא עולם, ובאופן כזה יבקשו תורה מפיו.

עוד פירוש נפלא על כך אמר הרה"צ רבי מנחם מנדל גפנר זצ"ל, על פי דברי המדרש (דברים רבה ה) "עושה שלום במרומו, אמר ריש לקיש, מיכאל כולו שלג וגבריאל כולו אש ועומדן זה אצל זה ואינם מזיקים זה את זה". [בשיר השירים רבה (ג) מוסף: "אמר רבי אבין, לא סוף דבר בין מלאך למלאך, אלא אפילו בין מלאך אחד שחציו שלג וחציו אש הקב"ה עושה שלום ביניהן"]. זהו הכוונה אם הרב דומה למלאך ה', שהרב חי בשלום עם כולם כמו מלאך שחי בשלום עם שאר המלאכים, או אז יבקשו תורה מפיהו!

משנכנס אדר

בדף היומי (תענית דף כ"ט) למדנו על השמחה בחודש אדר. הגמרא אומרת: "משנכנס אדר מרבין בשמחה". אמר על כך הרבי הקדוש מרן השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל, "מרבין בשמחה" הכוונה **מרבין את הסטרא דקדושה, איך? בשמחה**. על ידי השמחה נוכל להרבות ולהרחיב את גבולי הקדושה.

הרבי הקדוש האוהב ישראל מאפטא זצוק"ל מביא, ש'שמחה' בגימטריא 'שנה'. על ידי שמרבים שמחה בחודש אדר, זוכים להיות בשמחה במשך כל השנה כולה.

אז שזכה כולנו להיות תמיד בשמחה, 'בשמחה' אותיות 'מחשבה', שזכה שיהיה לנו מחשבה נקיה, ואם יהיה לנו מחשבה נקיה, נוכל בעזר ה' להיות בשמחה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ז' טבת, תענית דף כ"ט)

על ידי
השמחה
נוכל להרבות
ולהרחיב
את גבולי
הקדושה

מי זה אביי ורבה

המנהג בנדבורנה ובעוד מקומות, להגיד **'נשמת'** בלילות חנוכה ליד הנרות הקדושים. ידדי היקר וידיד בית ישראל, איש רב פעלים לתורה וחסידות, מזכה הרבים הרב מנחם ברוך שליט"א, מביא בספרו היקר 'להבין חסידות', ספר חובה על 'נשמת' (בעמדה 231) סיפור שהרטיט לי את כל העצמות. וכך הוא מספר:

אל הרבי הקדוש מרן הדברי חיים מצאנז זצוק"ל נכנסו פעם אבא ובן. האבא התחיל לספר לרבי על בנו היקר, שהוא מצליח מאוד בלימוד התורה, אבל הוא מבקש שהרבי יכניס לו יראת שמים. פנה הרבי הקדוש אל הנער ושאל אותו: "וואס לערנסטו?" [מה אתה לומד]. ענה הנער שכעת הוא עוסק בסוגיא מסוימת במחלוקת אביי ורבה. אמר לו ההייליגער צאנזער רב: "דו ווייסט ווער איז דאס אביי ורבה? [הידע אתה מי הם אביי ורבה?], בורא עולם הוריד לעולם אש בוערת וקרא לו אביי, ושוב הוריד אש בוערת וקרא לו רבא. אלה הם אביי ורבה שאתה מזכיר, שני לפידי אש בוערים בהייליגע לעכטיגע תורה!".

המילים שנאמרו מתוך לב בוער באהבת התורה נחקקו בלבו של הנער, ומאז כשהוא היה מגיע ל"אמר אביי" או ל"אמר רבא" רעדו לו כל איברי...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' טבת, תענית דף כ"ה)

איך הצדיק מבטל את הגזירות הרעות

השבוע למדנו בדף היומי (מועד קטן דף ט"ז ע"ב): "מי מושל בי צדיק, שאני גזר גזרה ומבטלה". דהיינו שהקב"ה גזר גזירה והצדיק מבטלה.

כ"ק מרן הרבי השפע חיים מצאנז זצוק"ל אמר בשם זקינו הקדוש הדברי חיים מצאנז זצוק"ל שהקשה על דברי הגמרא הנ"ל, שהרי אנו יודעים שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וגם כל מה שנראה לעינינו שאינו טוב אנו מאמינים שגנוז בו טוב, ואם כן איך הצדיק

מיני מתיקה

בורא עולם האיר לי ווארט בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא בדרש, על לשון הגמרא שלמדנו בדף היומי (תענית דף י"ד ע"א): **"אמר רב אשי, נקוט אמצעייתא בידך"**, תקח תמיד לידך את הדרך האמצעית, תמיד תלך בדרך הממוצעת. אל תפזר את כל הכסף שלך, ומאידך אל תהיה עם יד סגורה. וכמו שכותב הרמב"ם בהלכות דעות בענין זה, ומלמד אותנו כדרך חיים כמה חשוב ללכת בשביל הממוצע. וכך הוא כותב (בפרק א' הלכה ד'): **"הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם, והיא הדעה שהיא רחוקה משני הקצוות ריחוק שווה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו"**.

פעם הגיע איזה רב מודרני אל הרה"ק המהרש"ם מבערז'אן צוק"ל והתפאר בפניו שהוא שולט בשפת העמים שלא כמו הרבנים המיושנים שאינם יודעים כלל לדבר בשפות זרות. ענה לו המהרש"ם: אולי תוכל להסביר לי את דברי הגמרא "אם הרב דומה למלאך ה' יבקשו תורה מפיה", איך אפשר לדעת איך נראה מלאך? אלא הגמרא אומרת במסכת שבת (דף י"ב) שאין המלאכים מכירין בלשון ארמי. זוהי כוונת המאמר הנ"ל, אם הרב דומה למלאך ה', דהיינו שאינו מכיר בלשון זרה, יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו, היינו שהוא מדבר בשפות זרות, אל יבקשו תורה מפיו...

אפשר לכתוב רק בסוף השנה ולא באמצע השנה. כששמע זאת החזון איש, הגיב מיד בקול: "זה נגד משנה!"

הגאון רבי איצ'לה חשב שזהו אחד מהקבצנים של העיר וענה לו: "מיר זענען נישט קיין משניות אידן!" [אנחנו לא יהודים של משניות]... והמשיך בדרשתו.

לאחר הדרשה החליט רבי איצ'לה לבדוק מה רצה אותו קבצן, הוא ניגש אל החזון איש ושאל אותו מה היתה כוונתו. אמר לו החזון איש: הרי יש משנה מפורשת במועד קטן, "ואלו כותבין במועד, קידושי נשים וגיטין ושוברין דייתיקי מתנה ופרחובלין", זאת אומרת שמוותר לכתוב פרחובל בחול המועד, והרי חול המועד יכול להיות או בפסח או בסוכות, הרי מפורש שפרחובל לא צריך לכתוב דווקא בסוף שנה.

כששמע רבי איצ'לה את הדברים הבין מיד שלפניו יושב אחד מגדולי תלמידי החכמים, הביא מיד את כסאו והתיישב בקצה השלחן ליד החזון איש...

סיפור התגלותו של מרן החזון איש

השבוע נלמד בדף היומי (מסכת מועד קטן דף י"ח ע"ב) את המשנה: "ואלו כותבין במועד, קידושי נשים וגיטין ושוברין דייתיקי מתנה ופרחובלין" וכ'.

מרן פאר הדור החזון איש צוק"ל היה צנוע ונחמא אל הכלים, ובצעירותו לא הכיר אותו אף אחד כגדול בתורה, עד שפעם אחת נתגלה כוחו בתורה 'במקרה'.

היה זה בחתונה שהתקיימה בעיר וילנא, שרבינו החזון איש השתתף בה אף הוא כשהוא יושב בקצה השולחן בין פשוטי העם. בראש השולחן עמד שם הגאון הנודע רבי איצ'לה מפוניבז' צוק"ל כשהוא דורש דברי תורה. בין הדברים הוא חידש חידוש ששטר פרחובל

משנכנס אדר מרבין בשמחה

שורש השמחה בחודש אדר - ע"י הקשר עם בורא עולם

למדנו בדף היומי (תענית דף כ"ט ע"א) "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". ועלינו להבין מהו ענין הריבוי בשמחה? ומדוע דווקא באדר ולא בסיון שהוא זמן מתן תורתנו או בסוכות שהוא זמן שמחתנו?

מסביר הרה"ק רבי צדוק מלובלין צוק"ל בספרו פרי צדיק (לראש חודש אדר) את הענין כך: עיקר השמחה היא כשיהודי מקבל עליו עול מלכות שמים, ומזה שהוא קשור ומחובר בשם יתברך הוא מתמלא בשמחה, כמו שנאמר 'שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב'. וזהו שנאמר 'שמח ישראל בעושי בני ציון גילו במלכם', דהיינו כשיהודי מכיר בכך שהש"ת הוא עשהו, והוא מקבל עליו את עול מלכותו, הרי הוא מגיע למדת השמחה.

ובזה אפשר להבין את העובדה המובאת בגמרא במסכת ברכות (דף ל' ע"ב) שאביי היה יושב לפני רבה וראה שרבי שרוי מאוד בשמחה. שאל אותו אביי: הרי נאמר "וגילו ברעדה" דהיינו שאדם צריך להיות שרוי בפחד השם? ענה לו רבה: אני לבוש בתפלין. ולכאורה קשה להבין איזה תירוץ זה? מה ענה לו רבה שהוא לבוש בתפלין? אלא כוונת רבה היתה שמכיון שהוא הניח תפלין הרי קיבל עליו עול מלכות שמים, וממילא מזה באה השמחה.

והנה בחודש זה נולד משה רבינו ע"ה שעליו נאמר (סוטה י"ב ע"א) שכשנולד נתמלא הבית כולו אורה, כי הוא הוריד את התורה לעם ישראל, ולימד אותם לקבל עליהם את עול מלכותו יתברך, וממילא בחודש זה יותר קל לזכות להגיע לדביקות בה' וע"י זה לדרגה אמיתית של שמחה.

ועל זה אמרו חז"ל במסכת מגילה (דף י"ג ע"ב) על המן "כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה". כי היה בטוח שכיון שבחודש זה נסתלק משה רבנו וכבה אור התורה, ודאי מסוגל חודש זה שלא יבוא ח"ו בני ישראל לדביקות בה' ולשמחה אמיתית, אבל לא ידע שביום זה נולד משה ובא אור התורה לעולם.

ולכן נאמר בחודש אדר "ליהודים היתה אורה ושמחה", וכמו שדרשו בגמרא אורה זו תורה, כי ע"י שקיבלו עליהם את עול תורתנו באו לשמחה.

מקולמוסם של הקוראים

מכתב חיזוק ליגיעת התורה מאת הגאון הצדיק הרב דוד בנימין הכהן בטלמן שליט"א מחשובי מורי הוראה רוב בביתר עילית

מעב"ת שאר בשרי הגאון רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

שלום וברכה,

הנה בפרשת ויחי על הפסוק "יששכר חמור גרם" תרגם אונקלוס: "ישכר עתיר בנכסין", כלומר "חמור" מתפרש על חומריות, על רכוש. "גרם" מתפרש לשון חזק, כמו "עצמות" שבארמית הוא "גרמי". ולכאורה יש להבין הרי אנחנו יודעים שזבולון הוא העשיר ותומך ביששכר, וכאן משמע שיששכר הוא זה שעשיר בנכסים.

מאוצרות הפרשה

רק שבתו יתן ורפא ירפא. בספר הקדוש תפארת שלמה מפרש שממאכלי שבת קודש נשפע רפואה שלימה לכל מי שצריך, וכמו שמרומז במסכת שבת (דף קט ע"ב במשנה) "כל האוכלין אוכל אדם לרפואה בשבת". ולכן אומרים לחולה (שבת דף יב ע"ב) "שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". וזהו הרמז "רק שבתו יתן" היינו על ידי קדושת השבת "ורפא ירפא".

ואולי יתפרש עפ"י זוהר הקדוש שפירש את הפסוק "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים" וכו', בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכה וכו'. ופירש האבני נזר הכוונה, שהעיון והיגיעה בתורה הקדושה מתקן מה שתיקנו בני ישראל במצרים בחומר ובלבנים. עד כאן תוכן דבריו.

בימינו יתכן לפרש "וימררו את חייהם", התורה היא חייה, אינה מתוקה כדבש בפיונו, "בעבודה" דהיינו תפילה שנקראת עבודה שלב, "קשה", כי בתפילה צריך מאמץ לכוון בה כראוי, "בחומר" זה החומריות, שטרודים על המחיה ועל הכלכלה, ו"בלבנים" הצער הגדול למצוא מגורים חירות.

ובעת כזאת, מה נעים חלקך ב"מתיקות" להמתיק את התורה בפה ובלב, שיהיו דברי תורה מתוקים מדבש ונופת צופים ומשביעים את הנפש "כאילו אכלין ושתין" (כלשון תרגום אונקלוס בפרשתנו כד, יא).

וממילא זה מה שאונקלוס רומז לנו: ישכר, כלומר הלומד תורה, יהא רגוע ולבו ובנפשיו שהוא עתיר בנכסין ושולחנו גדול וכמו שנאמר ולא ראיתי צדיק נעוב חרעו מבקש לחם.

עלה והצלח חכות הרבים תלוייך בך!

בברכת כהנים באהבה,
דוד בנימין הכהן בטלמן

נקודה למחשבה:

פעם אמר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר ספרין צוק"ל [אביו של הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב צוק"ל וארבעת אחיו הצדיקים], שמקובל אצלו שכאשר המלאך אמר לאברהם אבינו בשעת העקידה (בראשית כב, יב) 'אל תשלח ידך אל הנער', לא שמע לו אברהם אבינו ע"ה, עד שהבטיחו המלאך שיצא ממנו רש"י הקדוש. והוסיף בנו הרה"ק רבי משה מסאמבור צוק"ל שדבר זה מרומז בפסוק 'ירש זרעך' (שם, יז), אותיות **ורש"י זרעך** (עטרת זקנים).

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661